

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 30.5.2012.
COM(2012) 299 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN
SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS
INVESTĪCIJU BANKAI**

RĪCĪBA STABILITĀTEI, IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI

1. IEVADS

Krīze, kas pašlaik skar tik daudzas Eiropas daļas, ir satricinājusi uzticību Eiropas politiskās un ekonomiskās sistēmas spējai sasniegt Līguma par Eiropas Savienību mērķi, proti, „stabilu ... attīstību, kuras pamatā ir līdzsvarota ekonomiskā izaugsme.” Daudzus Eiropas iedzīvotājus sadusmo un mulsina ātrums, kādā ilgais dzīves līmeņa pieauguma periods ir pārvērties milzīgā finanšu krīzē, ievērojamā darbavietu zudumā un augstā parāda līmenī, kas sagaidāms daudzus turpmākos gadus. Parādi, deficīti un nelīdzsvarotība, ar ko ES tagad saskaras, neradās pēkšņi, bet izveidojās daudzu gadu laikā, un tiem ir tālejošas sociālās sekas. Šis ir pārbaudes laiks valstu valdībām un Eiropas Savienībai. Daļa no mūsu pašreizējām grūtībām radās Eiropas Savienībā finanšu krīzes dēļ. Par daļu no šīm grūtībām mēs paši esam atbildīgi. Pašreiz ir svarīga mūsu rīcības kvalitāte un efektivitāte.

Finanšu un ekonomikas krīze ir uzsvērusi visu ES dalībvalstu ekonomiku, kā arī Eiropas Savienības un pārējo pasaules ekonomiku savstarpējo atkarību. Tā ir atklājusi arī būtiskus politikas veidošanas trūkumus, nepilnības un nelīdzsvarotību pasaules, ES un valstu līmenī. Kopš krīzes sākuma Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir rīkojušās, lai pārskatītu ES ekonomikas modeli un atjaunotu tās konkurētspēju. Kā Komisija izklāstīja savā 2011. gada oktobrī pieņemtajā rīcības plānā stabilitātei un izaugsmei¹, tas ir nozīmējis:

- stabilitāti un izaugsmi veicinošas politikas īstenošanu, lai ES varētu atgriezties pie ilgtspējīgas izaugsmes un augsta nodarbinātības līmeņa;
- spēcīgākas un integrētākas ekonomikas pārvaldības izveidi, lai daudz agrāk apzinātu un novērstu nelīdzsvarotību, pakļaujot valsts politikas virzienus stingrākai ES līmeņa uzraudzībai un tādējādi atspoguļojot realitāti, ka katras dalībvalsts spēks un labklājība ir saistīta ar visu pārējo dalībvalstu spēku un labklājību;
- banku sistēmas stiprināšanu, uzstājot uz to, ka bankas pilnībā atklāj savu parādsaistību apjomu, risina „slikto” parādu problēmu un pārstrukturē savus uzņēmējdarbības modeļus tādā veidā, ka tās nākotnē spēj kreditēt uzņēmumus un mājsaimniecības, nepieprasot glābšanas pasākumus, kuru izmaksas jāsedz nodokļu maksātājiem;
- izlēmīgu reaģēšanu uz Grieķijas problēmām, nodrošinot divus milzīgus finansiālā atbalsta pasākumu kopumus un aktīvi atbalstot ekonomikas atveseļošanas programmu, kas ir orientēta uz izaugsmi;
- eurozonas finansiālās aizsardzības uzlabošanu, kas panākts, radot jaunus veidus, lai atbalstītu dalībvalstis ar ļoti augstu parāda līmeni laikā, kad tās sakārto savas publiskās finanses, līdzsvarojot ienākumus un izdevumus, kā rezultātā šīs dalībvalstis nākotnē var maksāt par sociālajiem pakalpojumiem, veselības aprūpi, pensijām, izglītību un sabiedrisko infrastruktūru.

---

¹ COM(2011) 669.

Īstenojot šo rīcības plānu, mēs esam guvuši labus panākumus, lai gan tie ir nevienmērīgi. Ir pieejamas skaidras liecības par mūsu ekonomikas līdzsvara atjaunošanos, kas sākās pēc ekonomikas aktivitātes palēninājuma, lielo, kopš 2007./2008. gada radušos tekošā konta deficītu samazinājuma, algu augšupvērstās korekcijas „pārpalikuma” valstīs un lejupvērstās korekcijas „deficīta” valstīs un pēc tam, kad mājokļu cenas vairākās dalībvalstīs atgriezās līmenī, kas vairāk atbilst katras valsts konkrētajiem ekonomikas nosacījumiem. Balstoties uz jauno ES ekonomikas pārvaldības sistēmu, no sāpīgā stabilizācijas un reformu procesa veidosies jauna, spēcīgāka ES ekonomika.

Ilgstošas, ilgspējīgas izaugsmes un augstāka dzīves līmeņa pamatā var būt tikai stabilas publiskās finanses, dziļa strukturālā reforma un mērķtiecīgi ieguldījumi. Tomēr pašreizējās problēmas var novērst tikai tad, ja ir nodrošināta pietiekama izaugsme, kas atbalsta šo procesu. Starp stabilitāti un izaugsmi nav pretrunu, tās ir vienas medaļas divas puses. Dalībvalstīm jānovērš pašreizējais uzticēšanās trūkums ekonomikā, veicot drosmīgas reformas, kas apturēs mūsu konkurētspējas samazināšanos. Mums jārikojas, lai gan Eiropas Savienībā, gan eurozonas iekšienē samazinātu satraucošās atšķirības konkurētspējā. Kaut arī ES kopumā ir spējusi saglabāt savu īpatsvaru pasaules tirdzniecībā, mums jānovērš arī starptautiskās konkurētspējas kritums un tirgus daļas zaudējumi, kas ir skaidri redzami vairāku dalībvalstu sniegunā.

Īstermiņā cilvēkiem ir nepieciešama cerība un izredzes uz labāku nākotni. Ja šo izredžu trūkst, mēs saskarsimies ar aizvien lielākām politiskām un sociālām grūtībām vajadzīgo reformu veikšanā, kas savukārt kavēs ekonomikas atveseļošanos. Mums jāpanāk vienprātība un uzticēšanās attiecībā uz pārmaiņu nepieciešamību un izdarāmo izvēli. Sociālajiem partneriem būs svarīga nozīme šajā dialogā.

Tāpēc Eiropas Savienībai jāpastiprina savas vispārējās stratēģijas izaugsmes aspekts. Šīs pieejas pamatā jābūt pasākumu, kurus dalībvalstis var veikt valsts līmenī, apvienošana ar ES līmeņa rīcību, balstot šos centienus uz stratēģiju „Eiropa 2020” un mūsu jaunajām pārvaldības struktūrām. Daži no šīs izaugsmes iniciatīvas svarīgākajiem elementiem jau eksistē, tomēr tie ir pilnībā jāīsteno. Citu elementu gadījumā būs nepieciešama vīzija, drosmē un vadība, lai izmantotu to potenciālu, taču problēmas, ar kurām Eiropas Savienība šobrīd saskaras, prasa apņēmības pilnu un efektīvu rīcību.

Komisija šajā paziņojumā ierosina vairākus elementus, kas var veidot daļu no izaugsmes iniciatīvas, kuras pamatā ir divi savstarpēji pastiprinoši pīlāri:

- ES līmeņa pīlārs, kas balstās uz ieguvumiem un sinerģiju, ko sniedz sadarbība ES līmenī;
- dalībvalstu līmeņa pīlārs, kas balstās uz to, lai atraisītu izaugsmes potenciālu, ko sniedz Eiropas pusgada ietvaros apzinātās strukturālās reformas.

Komisija pēc Eiropadomes neoficiālās sanāksmes, kas notika 23. maijā, un pirms Eiropadomes jūnija sanāksmes turpinās darbu pie visiem iespējamajiem elementiem, kas var palīdzēt panākt spēcīgāku izaugsmi un konkurētspēju.

2. ES LOMA JAUNAJĀ IZAUGSMES INICIATĪVĀ

ES līmenī mēs esam vienojušies par stratēģiju „Eiropa 2020”², kuras mērķis ir panākt Eiropā gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Šī stratēģija ir jaunās izaugsmes iniciatīvas platforma. Visas dalībvalstis ir vienojušās par stratēģijas „Eiropa 2020” mērķiem nodarbinātības, enerģētikas, izglītības un apmācības, pētniecības un nabadzības samazināšanas jomās. Šie mērķi norāda uz veidu, kā Eiropā ir jāveic reformas. To īstenošana uzlabos konkurētspēju un palīdzēs nodrošināt konvergenci, tādējādi virzot Eiropas Savienību pa augstākas izaugsmes ceļu. Aktīvāk cenšoties sasniegt mūsu mērķi pētniecības un attīstības jomā, saskaņā ar kuru pētniecībā un attīstībā jāiegulda 3 % no IKP, līdz 2020. gadam varētu izveidot 3,7 miljonus darbavietu, un Eiropas Savienības IKP palielinātos par 800 miljardiem euro. Ja līdz 2020. gadam izdosies sasniegt mūsu mērķus klimata un enerģētikas jomā, tiktu izveidoti līdz 5 miljoniem darbavietu, uzlabota Eiropas energoapgādes drošība un veicināta mūsu ar klimata pārmaiņām saistīto mērķu sasniegšana. Ja no nabadzības izklūtu vismaz 20 miljoni cilvēku, tas ne tikai uzlabotu viņu dzīvi, bet arī radītu saimnieciskus ieguvumus visai sabiedrībai. Šie skaitļi liecina, ka ir iespējams izveidot jaunas darbavietas un uzņēmējdarbības iespējas visā Eiropas Savienībā, ievērojami samazinot bezdarba līmeni un nodrošinot mūsu iedzīvotājiem labāku un „zaļāku” nākotni.

2.1. Ekonomikas un monetārās savienības izaugsmes potenciāla izmantošana

Pēdējos gados ir daudz paveikts, lai ieviestu spēcīgus ekonomikas uzraudzības mehānismus, kas ir vajadzīgi mūsu Ekonomikas un monetārās savienības atbalstam. Tas, kā ES un tās dalībvalstis īsteno šo jauno sistēmu, noteiks politikas efektivitāti, kā arī uzticību finanšu tirgos. Ilgākā laikposmā ir jāpadziļina integrācija, lai pabeigtu mūsu Ekonomikas un monetārās savienības izveidi. Spēcīgai Eiropas Savienībai ir nepieciešama stabila valūta. Tas nes ieguvumus visām dalībvalstīm neatkarīgi no tā, vai tās ir eurozonas dalībnieces vai nav. Euro uzticamība starptautiskajos tirgos ietekmē Eiropas spēju aizņemties finanšu līdzekļus ar pieņemamām procentu likmēm un atmaksāt tos no spēcīgas ekonomikas pozīcijas.

- Pastiprinātais **Stabilitātes un izaugsmes pakts** sniedz Eiropas Savienībai uz noteikumiem balstītus, spēcīgus politikas instrumentus, kas tai nepieciešami, lai nodrošinātu stabilas publiskās finanses. Vairumam dalībvalstu prioritāte šobrīd ir pārmērīgo budžeta deficītu novēršana. Papildus nesen ierosinātajam divu tiesību aktu kopumam („two pack”) nav tūlītējas vajadzības grozīt noteikumus, par kuriem nesen ir panākta vienošanās. Pašreizējie noteikumi ļauj izdarīt secinājumus un diferencēt starp dalībvalstīm atbilstīgi to fiskālajai telpai un makroekonomikas videi, vienlaikus nodrošinot publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju. Dalībvalstu veikto – jo īpaši strukturālo – budžeta pasākumu novērtējums ir ļoti būtisks noteikumu īstenošanai. Komisija uzraudzīs stingro budžeta ierobežojumu ietekmi uz izaugsmi veicinošiem publiskiem izdevumiem un publiskiem ieguldījumiem. Komisija vajadzības gadījumā sniegs norādes par iespējamās rīcības apmēru, ievērojot ES un valstu fiskālo noteikumu robežas. Komisija tuvākajos mēnešos iesniegs ziņojumu par publisko izdevumu kvalitāti, kurā tiks apskatīti šie jautājumi.

---

² COM(2010) 2020.

- Mēs esam guvuši ievērojamus panākumus mūsu **finansiālās aizsardzības** pastiprināšanā. Paredzams, ka Eiropas stabilizācijas mehānisms uzsāks savu darbību 2012. gada 1. jūlijā – vienu gadu pirms grafika – kā pastāvīgs mehānisms krīžu pārvaldības finansējumam eurozonā. Līdz ar Eiropas stabilizācijas mehānismu, Eiropas finanšu stabilizācijas mehānismu un citu finansējumu, kas paredzēts krīžu gadījumā, mūsu aizdošanas spējas kopsummā šobrīd ir 800 miljardi euro. Kopā ar SVF līdzekļu paaugstinājumu, par ko nesen tika panākta vienošanās, Eiropas finansiālā aizsardzība sniedz būtisku ieguldījumu finansiālās drošības tīklu stiprināšanā pasaulē. Tomēr ļoti svarīgi ir arī tas, kā mēs izmantojam mūsu aizsardzību. Tām dalībvalstīm, kuras ratificēs fiskālo līgumu, Eiropas stabilizācijas mehānisms sniegs vairākus jaunus instrumentus, kas ļaus Eiropas Savienībai efektīvi reaģēt uz krīzes situācijām. Šajā saistībā ļoti svarīgs būs elastīgums un rīcības ātrums.
- **Spēcīgāka ES banku nozare** – finanšu sistēmas sabrukums netika pieļauts, un finanšu nozares uzraudzība ir pilnībā pārskatīta. Uzraudzības kolēģijas tagad uzrauga bankas, kas strādā pārrobežu mērogā, un ir izveidotas trīs jaunas ES uzraudzības iestādes. Turklāt ir izveidota Eiropas Sistēmisko risku kolēģija, kas darbojas kā makrouzraudzības iestāde ES līmenī. Vēl aizvien ir jāpabeidz atsevišķu banku rekapitalizācija, kas ir daļa no stratēģijas, ko tagad koordinē Eiropas Banku iestāde. Kaut arī dažas bankas jau atmaksā valsts aizdevumus, kurus tās saņēma krīzes laikā, nodokļu maksātāju izmaksas ir milzīgas. Lai nodrošinātu, ka privātais sektors maksā taisnīgu daļu visos banku glābšanas pasākumos nākotnē, Komisija jūnijā ierosinās tiesību aktu par vienotu sistēmu banku un ieguldījumu uzņēmumu atveseļošanai un glābšanai. Tas sniegs instrumentu kopumu, kas vajadzības gadījumā nodrošinās sistēmiski svarīgu iestāžu pārvaldītu glābšanu.
- **Ekonomikas un monetārās savienības padziļināšana** – raugoties tālākā nākotnē, ir vajadzīga ilgtermiņa perspektīva par ES Ekonomikas un monetārās savienības nākotni. Komisija iestāsies par vērienīgu un strukturētu rīcību. Pašreizējais uzticības trūkums eurozonai būtiski ietekmē ES izaugsmes izredzes. Kamēr nav pārvarēti lielākie nedrošības faktori (piemēram, situācija Grieķijā), ieguldījumiem un darbavietu izveidei nepieciešamā uzticība arī turpmāk neatgriezīsies pie mums. Balstoties uz līdz šim sasniegto, būs vajadzīgs process, lai norādītu svarīgākos soļus ceļā uz pilnvērtīgu Ekonomikas un monetāro savienību. Mūsu apliecinājums par skaidru apņēmību virzīties tālāk un dalībvalstu politiskās apņemšanās demonstrēšana attiecībā uz euro būs daļa no pasākumiem, lai atjaunotu uzticību eurozonai un mūsu spējai pārvarēt pašreizējās grūtības. Tam būs nepieciešams vispusīgs process, kura ietvaros tiks ņemti vērā juridiski jautājumi. Tajā jāiekļauj politisks process, lai piešķirtu turpmākajiem integrācijas soļiem demokrātisku leģitimitāti un pārskatabildību. Galveno pamatelementu izstrāde cita starpā varētu aptvert jautājumus par virzību uz banku savienību (tostarp integrētu finansiālo uzraudzību) un noguldījumu garantiju vienotu sistēmu. Zaļajā grāmatā³, kas iesniegta 2011. gada novembrī, Komisija ir jau publicējusi savas idejas par to, kā eurozona var virzīties uz kopīgu obligāciju emisiju. Vēl būs jāvienojas par šo pasākumu ātrumu un secību, tostarp rīcības plānu un grafiku, tomēr agrīna veicamo pasākumu apstiprināšana liecinās par euro neatgriezeniskumu un stabilitāti.

³ COM(2011) 818.

2.2. Iekšējā tirgus potenciāla izmantošana

Visumā preču iekšējais tirgus darbojas, tomēr to pašu nevar teikt par pakalpojumu tirgu vai tiešsaistes vienoto tirgu. Iekšējā tirgus labāka izmantošana ir viens no visefektīvākajiem veidiem, lai veicinātu izaugsmi visā Eiropas Savienībā. Inovatīviem uzņēmumiem tūlītēju atbalstu sniegtu lēmums beidzot pieņemt **ES patentu**. Pēc tik daudziem gadiem tagad ir pienācis laiks lēmuma pieņemšanai.

Komisija jūnijā ierosinās pasākumus, lai uzlabotu **Pakalpojumu direktīvas** īstenošanu. Daudzas dalībvalstis ir izvēlējušās saglabāt šķēršļus un ierobežojumus, kas liedz tām un citām dalībvalstīm pilnībā izmantot direktīvas sniegtās priekšrocības konkurētspējas un izaugsmes ziņā. Komisijas izvērtējums liecina, ka visu ierobežojumu atcelšanas gadījumā IKP varētu palielināties vēl par 1,8 % papildus tiem apmēram 0,8 %, kas jau tiek gūti direktīvas daļējas īstenošanas rezultātā. Izvērtējums arī liecina, ka šķēršļu samazināšana vai atcelšana pozitīvi ietekmē tirdzniecības plūsmas un ārvalstu tiešos ieguldījumus, kā arī ražīguma līmeni katrā dalībvalstī. Tas veicinātu arī līdzsvara atgūšanu starp „pārpalikuma” valstīm un „deficīta” valstīm.

Komisija šā gada turpmākajos mēnešos ierosinās **Vienotā tirgus aktu II**, kura mērķis ir pilnveidot vienoto tirgu tādās svarīgās jomās kā digitālā nozare un tīkla nozare, kurās Eiropas Savienības darbība šobrīd nav pietiekami efektīva. Fiziskās un virtuālās infrastruktūras ierīkošana Eiropas Savienībā, kas tai vajadzīga 21. gadsimta problēmu risināšanai, var veicināt izaugsmi un darbavietu izveidi. Jaunas tehnoloģijas un tīkli var samazināt gaisa satiksmes un Eiropas ceļu pārslogotību un palīdzēt ieviest viedus elektroenerģijas tīklus, kas var izmantot atjaunojamus energoresursus, apgādāt elektroautomobiļus ar elektrību un panākt to, ka, pateicoties mākoņdatošanai, ražīgumu veicinoša tehnoloģija visiem uzņēmumiem ir pieejama par zemākām izmaksām. Eiropas Savienībai jāveic ieguldījumi svarīgākajās pamattehnoloģijās, piemēram, biotehnoloģijā, nanotehnoloģijā un mikrotehnoloģijā, lai nākotnē saglabātu savu rūpniecisko konkurētspēju, ko panāk, izstrādājot jaunas preces un pakalpojumus un pārstrukturējot rūpnieciskos procesus, lai modernizētu savu rūpniecību.

Komisija ir pastāvīgi uzsvērusi nozīmi, kāda ir pārrobežu nodokļu šķēršļu novēršanai iekšējā tirgū. ES līmenī gūtie panākumi var atbalstīt un atvieglināt darbības, ko atsevišķas dalībvalstis veic, lai panāktu savu attiecīgo izaugsmes stratēģiju mērķus, kā arī tie var palīdzēt izveidot stabilu vispārējo pamatu, lai uzlabotu ieņēmumu iekasēšanu un krāpšanas apkarošanu un nodrošinātu taisnīgus un stabilus konkurences nosacījumus. Šajā saistībā ir vajadzīga rīcība Padomē, lai atsāktu izskatīt Komisijas priekšlikumus par uzkrājumiem un saistībā ar pilnvarām sadarbībai ar trešām valstīm. Komisija šā gada turpmākajos mēnešos izstrādās paziņojumu, kurā tā izklāstīs iespējamus risinājumus saistībā ar jautājumiem par nodokļu oāzēm un agresīvām nodokļu plānošanas metodēm. Komisija uzskata, ka agresīvas nodokļu plānošanas metodes ir jāapkaro vienlaikus ar darbībām pret krāpšanu. Tam ir nepieciešams apjomīgs tehnisks darbs un skaidra politiskā apņemšanās, taču ieguvumi varētu būt ievērojami ne tikai lielāku ieņēmumu ziņā, bet arī saistībā ar taisnīgumu un labākiem konkurences nosacījumiem.

Uzskatāms piemērs pozitīvām attiecībām starp ES līmeņa un dalībvalstu līmeņa pasākumiem ir enerģijas nodokļu joma. Šajā saistībā Komisijas priekšlikums, ar ko pārstrukturizē enerģijas aplikšanu ar nodokļiem, veicinātu pāreju uz energoefektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisijas līmeni, vienlaikus samazinot

izkropļojumus, kuru iemesls ir tādu līdzīgu produktu atšķirīga aplikšana ar nodokļiem, kurus izmanto vienā un tajā pašā nolūkā. Nodokļu neitralitātes stiprināšana un priekšrocību sniegšana videi draudzīgākiem energoavotiem palīdzētu sasniegt ES mērķus CO₂ samazinājuma, energoefektivitātes un no atjaunojamiem resursiem ražotas enerģijas jomā.

2.3. Cilvēkkapitāla potenciāla izmantošana

Savā nesēn iesniegtajā tiesību aktu kopumā par nodarbinātību Komisija ir ierosinājusi vairākus konkrētus pasākumus, lai visā Eiropas Savienībā panāktu ekonomikas atlabšanu, radot daudz jaunu darba vietu. Būs nepieciešama sadarbība starp Komisiju, dalībvalstīm, sociālajiem partneriem un publiskā un privātā sektora ieinteresētajām personām, lai īstenotu konkrētos ierosinātos pasākumus ar mērķi izmantot darbavietu radīšanas potenciālu, ko sniedz tādas svarīgākās nozares kā IKT (informācijas un komunikācijas tehnoloģijas), veselības aprūpe un ekoloģiska ekonomika. Pastiprināta valstu nodarbinātības plānu uzraudzība, izmantojot Komisijas ierosinātās līmeņatzīmes un rezultātu rādītāju kopsavilkumus, dos vēl lielāku impulsu darbavietu izveides reformām, kuru ietekmei jāpalielinās arī ciešākas saiknes rezultātā starp konkrētai valstij paredzētajiem ieteikumiem un struktūrfondu (jo īpaši Eiropas Sociālā fonda) izmantošanu, kā ierosinājusi Komisija attiecībā uz nākamo plānošanas periodu (2014.–2020. gads).

Tā kā visā Eiropas Savienībā ir vairāk nekā trīs miljoni brīvu darbavietu, ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi prasmēs, lai risinātu prasmju neatbilstes problēmu. ES līmeņa programmām, piemēram, *Erasmus* un *Leonardo*, ir būtiska nozīme, lai palīdzētu cilvēkiem studēt, mācīties un iegūt darba pieredzi citās dalībvalstīs. Jauni ES līmeņa instrumenti, piemēram, „prasmju panorāma” un kvalifikāciju apliecība, palīdzēs uzlabot vienā dalībvalstī iegūto prasmju atzīšanu visās pārējās dalībvalstīs. Komisija veic pasākumus, lai uzlabotu darbaspēka mobilitāti un palīdzētu panākt atbilstību starp pieejamo darbaspēku, prasmēm un brīvajām darbavietām. Var sasniegt vēl daudz vairāk, ja tiek likvidēti juridiskie un praktiskie šķēršļi darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai (jo īpaši attiecībā uz pensiju pārnēsāmību un sociālā nodrošinājuma noteikumu koordināciju) un uzlabots līdzsvars starp pieejamajām darbavietām un darba meklētājiem, pārveidojot Eiropas Nodarbinātības dienestus (*EURES*) par patiesu Eiropas darbā iekārtošanas un pieņemšanas rīku.

2.4. Ārējo izaugsmes avotu izmantošana

Kaut arī ES ārējā tirdzniecība kopumā ir līdzsvarota, Komisijas veiktais izvērtējums par katru valsti liecina, ka dažās dalībvalstīs ilgākā laikposmā satraucošos apmēros ir samazinājušās eksporta tirgus daļas. Taču šis izvērtējums liecina arī par to, ka vissekmīgākās dalībvalstīs ir izmantojušās eksporta izaugsmi, lai veicinātu savas ekonomikas izaugsmi. Turklāt divas trešdaļas no ES importa tiek reeksportētas ar augstāku vērtību, kas liecina par to, ka Eiropas Savienība tikai iegūs, pastiprinot savu iesaisti tirdzniecības attiecībās un ieguldījumu jomā ar svarīgākajiem partneriem. Ievērojama daļa no izaugsmes pasaulē nākotnē attieksies uz jaunietekmes valstu ekonomikām, kurām ir liels izaugsmes potenciāls. Eiropas Savienībai jāizmanto šī izaugsme, noslēdzot divpusējus un reģionālus tirdzniecības un ieguldījumu nolīgumus ar svarīgākajiem partneriem. Brīvās tirdzniecības nolīgums ar Koreju, kas nesēn stājās spēkā, jau parāda savas priekšrocības, proti, ES eksports 2011. gadā palielinājās par

20 %. ES aktīvi risina sarunas par vairākiem brīvās tirdzniecības nolīgumiem, savukārt citi nolīgumi tiek sagatavoti. Lai izmantotu milzīgās priekšrocības, kurus sniedz šie nolīgumi, mums ir jāpaātrina sarunu un ratifikācijas ātrums.

2.5. Eiropas izaugsmei paredzētā ES finansējuma potenciāla izmantošana

Mērķtiecīgi valsts izdevumi un ieguldījumi ir vajadzīgi pat stingras fiskālās konsolidācijas laikos. Komisija ir sekmējusi izaugsmi veicinošu konsolidāciju, aicinot dalībvalstis saglabāt izdevumus, kas paredzēti pētniecībai, izglītībai, dabas resursu ilgtspējīgai pārvaldībai, enerģētikai un sociālajiem pakalpojumiem. Kaut arī ES budžets ir neliels un sasniedz tikai 1 % no Eiropas Savienības IKP, tas sniedz milzīgu pievienoto vērtību un var sekmēt izaugsmi visā Eiropā.

- **Daudz gadu finanšu shēma 2014.–2020. gadam** – Komisija ir iesniegusi priekšlikumus par ES izaugsmes un ieguldījumu budžetu nākošajam finanšu periodam. Komisijas priekšlikumi saista konkrētai valstij paredzētos ieteikumus strukturālās reformas jomā ar atbalstu no ES budžeta, lai palīdzētu dalībvalstīm veikt vajadzīgās izmaiņas un ieguldījumus. Priekšlikumi aptver inovatīvas idejas, kas attiecas uz pētniecības un inovācijas finansējumu, transporta, enerģētikas un platjoslas tīklu savienošanu Eiropā, kā arī uz lauksaimniecības politikas modernizāciju un spēcīgāku attīstību lauku reģionos. Vairāk nekā 600 miljardi euro no Komisijas ierosinātā budžeta tiktu piešķirti pētniecības finansējumam, Eiropas komunikāciju tīkliem, ieguldījumiem cilvēkkapitālā, kohēzijas politikai un lauku attīstībai. Šī summa apvienojumā ar līdzekļiem, kas iegūti ar sviras efekta palīdzību kā valsts līdzfinansējums un inovatīvu finanšu instrumentu izmantošanas rezultātā, ir **liels budžets, kas paredzēts gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei.**

Komisija ir ierosinājusi izmantot **projektu obligācijas**, lai finansētu konkrētus infrastruktūras projektus un panāktu, ka palielinās finansējums, kura pamatā ir no ES budžeta piešķirtās subsīdijas. Projektu obligāciju nolūks ir izmantot obligāciju tirgu kā papildu avotu infrastruktūras projektu finansējumam un veicināt **ieguldījumus** stratēģiski svarīgos ES infrastruktūras projektos transporta, enerģētikas un platjoslas tīklu jomā. Mērķis ir piesaistīt institucionālus ieguldītājus, lai tie kapitāla tirgū finansētu ekonomiski rentablus projektus ar stabilu un paredzamu naudas plūsmu, ko panāk, uzlabojot **privātu uzņēmumu izdoto projektu obligāciju** kredītkvalitāti. Šīs pieejas pārbaudei Komisija ir ierosinājusi izmēģinājuma posma projektu obligācijas 2012.–2013. gadam. Likumdevēji ir ātri reaģējuši, lai ļautu Eiropas Investīciju bankai jau šogad finansēt izmēģinājuma projektus.

- **2013. gada ES budžets** – Komisija ir ierosinājusi palielināt maksājumu apropriācijas par 7 %, lai spētu izpildīt paredzamos dalībvalstu maksājumu pieprasījumus. Šis palielinājums nesasniedz maksājumu apropriāciju maksimālo robežu, par kuru ir panākta vienošanās pašreizējās ES finanšu shēmas ietvaros. Visi šie maksājumi tiks piešķirti atbalstošiem rezultatīviem ieguldījumiem, nodarbinātībai, mācību atbalstam un pētniecības finansējumam dalībvalstīs. Dažās dalībvalstīs ar ES līdzekļiem tiek līdzfinansēti vairāk nekā 50 % no visiem publiskā sektora ieguldījumiem, tādējādi, ja ES pilda savas saistības attiecībā uz maksājumu pieprasījumiem, tā būtiski veicina izaugsmi.

- **Struktūrfondu mērķtiecīga pievēršana izaugsmei un konverģencei 2012.–2013. gadā** – ES kohēzijas politikas ietvaros gadā vidēji tiek piešķirti 65 miljardi euro ieguldījumiem, kas atbalsta izaugsmi un darbavietu izveidi. Lai labāk apmierinātu krīzes rezultātā radušās vajadzības, 17 miljardi euro ir pārplānoti, paredzot tos pētniecībai un inovācijai, MVU atbalstam un darba tirgus pasākumiem neaizsargātiem darba ņēmējiem, kā arī ieguldījumiem infrastruktūrā un energoefektivitātē. Šie centieni tiks turpināti. Pavisam nesen tika pārplānoti vairāk nekā 7 miljardi euro; šis pasākums ir daļa no Komisijas izmēģinājuma projekta, lai kopīgiem centieniem palielinātu atbalstu jauniešu bezdarba apkarošanai un uzlabotu mazu un vidēju uzņēmumu piekļuvi finansējumam.
- **Eiropas Investīciju bankas (EIB) apmaksātā kapitāla palielināšana** – Lai panāktu atbilstību pareizas banku darbības praksei, ir jāpalielina EIB apmaksātais kapitāls, ja tai jā saglabā savs pašreizējais augstais kredītēšanas līmenis gadā (apmēram 65 miljardi euro). Atbilstoši Komisijas priekšlikumam dalībvalstīm, kas ir EIB akcionāres, jaunās ES izaugsmes iniciatīvas ietvaros būtu jāvienojas par apmaksātā kapitāla palielinājumu par 10 miljardiem euro. Tas ievērojami – līdz 180 miljardiem euro – palielinātu vispārējo kredītēšanas apmēru. Papildu kredīt līdzekļi, kas būtu pieejami šādas kapitāla palielināšanas rezultātā, būtu jāsadala visā Eiropas Savienībā, tostarp ekonomiski visvājākajās valstīs. Šie līdzekļi būtu jāvirza MVU atbalstam, tostarp tādās jomās kā energoefektivitāte un mājokļu remonts, kā rezultātā krīzes smagi skartajā būvniecības nozarē var izveidot ļoti nepieciešamās darbavietas, un tas var palīdzēt Eiropas Savienībai sasniegt mērķus enerģētikas un klimata jomā. Ja tiks panākta vienošanās par šādu kapitāla palielinājumu, Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai palīdzētu tām izmantot daļu no saviem struktūrfondu piešķirumiem, lai daļēji pārņemtu EIB kredītu risku un sniegtu kredītgarantijas maziem un vidējiem uzņēmumiem. Šī finanšu instrumentu apvienošana varētu veicināt saimniecisko darbību visās nozarēs un reģionos un palīdzēt maziem un vidējiem uzņēmumiem vieglāk piekļūt kredītiem, kas šobrīd ir sarežģīti.
- **Finanšu darījumu nodoklis** – Komisija ir ierosinājusi izveidot finanšu darījumu nodokli. Atbilstoši Komisijas priekšlikumam⁴ ieņēmumus no šāda nodokļa (saskaņā ar aplēsēm – apmēram 57 miljardi euro) varētu izmantot, lai finansētu izaugsmi pastiprinošus ieguldījumus un/vai banku rekapitalizāciju. Komisija ir ierosinājusi, ka daļa no ieņēmumiem, kas paredzēti ES budžetam, būtu jāizmanto, lai samazinātu dalībvalstu iemaksas ES budžetā.

3. DALĪBVALSTU LOMA JAUNAJĀ IZAUGSMES INICIATĪVĀ

3.1. Eiropas pusgada (2012. gads) potenciāla izmantošana

Lai tuvinātos stratēģijas „Eiropa 2020” mērķiem, Komisija 2012. gada Eiropas pusgada ietvaros un saskaņā ar ievērojami pastiprināto Stabilitātes un izaugsmes paktu ir iesniegusi Padomei precīzus ieteikumus par katru dalībvalsti. Šo ieteikumu pamatā ir sīks izvērtējums par situāciju katrā dalībvalstī, 2011. gada Eiropas pusgada⁵ ieteikumu īstenošana un tas, kā dalībvalstis ir pildījušas norādījumus, kas sniegti Gada izaugsmes

⁴ COM(2011) 594 un COM(2011) 510.

⁵ COM(2011) 400.

pētījumā par 2012. gadu⁶. Situācija katrā dalībvalstī ir atšķirīga, un Komisijas katrai valstij adresētajos ieteikumos ir ņemtas vērā šo valstu stiprās un vājās puses un spējas novērst problēmas. Tomēr visu dalībvalstu ekonomikas ir nesaraucjami saistītas savā starpā – ne tikai politisku, vēsturisku un ģeogrāfisku iemeslu dēļ, bet arī jauno tehnoloģiju radītās dinamikas rezultātā, kas vēl nepieredzētā ātrumā integrē tirgus. Vispārējā ES virzība ir atkarīga no katrā dalībvalstī notiekošās attīstības mijiedarbības. Valstu rīcībai (vai rīcības trūkumam) nenovēršami būs pozitīva un negatīva ietekme uz pārējo Eiropas Savienību, tāpēc ir vajadzīga ES mēroga ekonomikas pārvaldības sistēma, ko īsteno Eiropas pusgada ietvaros (skatīt 1. pielikumu).

Pirmo reizi Komisija arī ir veikusi padziļinātus pārskatus, balstoties uz makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas un koriģēšanas procedūru⁷. Šī procedūra ir izstrādāta, lai veicinātu vispārējo makroekonomisko stabilitāti un izaugsmi un nodrošinātu lielāku konkurētspēju. Izmantojot šo procedūru, februārī tika publicēts pirmais brīdinājuma mehānisma ziņojums. Saskaņā ar minētā ziņojuma secinājumiem tika veikti padziļināti pārskati, kas aptvēra divpadsmit valstis (Beļģija, Bulgārija, Dānija, Spānija, Francija, Itālija, Kipra, Ungārija, Slovēnija, Somija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste)⁸. Šie pārskati apstiprināja nelīdzsvarotību, kas nav pārmērīga, bet kurai tomēr ir jāvelta uzmanība; tika arī apstiprināts, ka jāturpina pašreizējie centieni līdzsvara atgūšanai starp „pārpalikuma” valstīm un „deficīta” valstīm. Konkrētai valstij paredzētajos ieteikumos ir iekļauti preventīvi ieteikumi, kas aptver politikas pasākumus, kuru mērķis ir atbalstīt konkurētspēju un darba tirgus pielāgošanu, parādsaistību samazināšanu privātajā un publiskajā sektorā, kā arī stabilitāti aktīvu tirgos.

3.2. Komisijas novērtējums un ieteikumi

Saskaņā ar Komisijas vispārējo novērtējumu dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai novērstu savu publisko finanšu nelīdzsvarotību un nodrošinātu fiskālo ilgtspēju, taču tās ne vienmēr dara to izaugsmei vislabvēlīgākajā veidā. Bezdarbs, jo īpaši jauniešu vidū, ir nopietna problēma, ko var atrisināt tikai laika gaitā. Tomēr ir vajadzīgi tūlītēji pasākumi ar mērķi paaugstināt nodarbinātības līmeni un ražīgumu un nodrošināt, ka prasmes un apmācība labāk atbilst pieprasījumam darba tirgū, lai tādējādi palīdzētu cilvēkiem atkal atrast darbu labi funkcionējošos darba tirgos. Vispārīgi runājot, ir jānovērš krīzes negatīvās sociālās sekas, tostarp nabadzība.

Vairākas dalībvalstis (jo īpaši valstis, kas īsteno strukturālo pielāgojumu programmu, un valstis, kuru situācija ir tirgus uzmanības degpunktā) veic plašas strukturālas reformas, tostarp savu darba tirgu reformas. Šie centieni ir ļoti svarīgi, lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu un ilgstošu izaugsmi un sekmētu makroekonomiskās nelīdzsvarotības samazināšanu visā Eiropā. Tomēr Eiropas Savienībā jādara vēl vairāk, lai atraisītu mūsu izaugsmes potenciālu, pavērtu iespējas uzņēmējdarbības attīstībai un izmantotu jaunu potenciālu darbavietu izveidei, piemēram, ekoloģiskā ekonomikā, pakalpojumu, enerģētikas, tūrisma nozarē un digitālajā ekonomikā, kā arī lai uzlabotu prasmju un inovācijas līmeni. Nekavējoties jāveic pasākumi, lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu, uzlabotu dzīves līmeni un palīdzētu novērst sabiedrības novecošanas radītās problēmas.

---

⁶ COM(2011) 815.

⁷ Regula (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību.

⁸ Pārskatā netika iekļautas „programmas valstis” (Grieķija, Īrija, Portugāle un Rumānija).

Komisija pauž bažas, ka dalībvalstu saistību apmērs neļautu Eiropas Savienībai līdz 2020. gadam sasniegt tās galvenos mērķus tādās svarīgās jomās kā nodarbinātības līmenis, pētniecība un attīstība, izglītība un nabadzības apkarošana. Tomēr šo mērķu sasniegšana ir ļoti nozīmīga Eiropas nākotnei.

Kā dalībvalstis var atraisīt savu izaugsmes potenciālu?

Komisija savā Gada izaugsmes pētījumā 2012. gadam norādīja, ka 2012. gadā centieni valstu un ES līmenī ir vēršami uz piecām prioritātēm:

- turpināt diferencētu, izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju;
- atjaunot parasto aizdevumu kārtību uzņēmējdarbībai;
- sekmēt izaugsmi un konkurētspēju šodienai un rītdienai;
- novērst bezdarbu un krīzes sociālās sekas;
- modernizēt valsts pārvaldi.

Šajā iedaļā ir apkopoti galvenie valstu izvērtējumos iekļautie secinājumi, kurus Komisija izdarīja, balstoties uz dalībvalstu stabilitātes vai konverģences programmām, valstu reformu programmām un – vajadzības gadījumā – saistībām saskaņā ar pakto „Euro plus”. Izcēlumā katras sadaļas sākumā ir apkopoti svarīgākie konkrētai valstij paredzētie ieteikumi un norādīts, kā to īstenošana var sekmēt izaugsmi attiecīgajā valstī.

Turpināt diferencētu, izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju

Ar konkrētām valstīm sniegtajiem ieteikumiem par izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju ir paredzēts laika gaitā nodrošināt, ka visas dalībvalstis īsteno stabilu fiskālo politiku. Šie ieteikumi atbilst diferencētām fiskālajām stratēģijām, kurās ņemtas vērā katras dalībvalsts īpatnības, jo īpaši pastāvošie fiskālie un makrofinansiālie riski. Samazinot valsts deficītu un parāda apjomu, dalībvalstīm ieteikts saglabāt valsts ieguldījumus pētniecībā un jauninājumos, izglītībā un enerģētikā un padarīt sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp pensijas, ilgtspējīgākas un efektīvākas. Ir izstrādāti vairāki ieteikumi par nodokļiem, kuru mērķis ir pārcelt nodokļu slogu no darbaspēka uz vidi un patēriņu, uzlabot efektivitāti, pateicoties vairākkārtēju atbrīvojumu (tostarp samazinātu nodokļu likmju) atcelšanai, kā arī apkarot nodokļu nemaksāšanu un ēnu ekonomiku. Dalībvalstīm ieteikts nodrošināt budžeta disciplīnu arī vietējā līmenī.

Pašlaik 23 dalībvalstīm tiek piemērota pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakto. Šajā paketē ietvertie konkrētām valstīm sniegtie ieteikumi norāda uz nepieciešamību ievērot koriģējošos ieteikumus, ko pirms tam sniedza Padome. Atsevišķi Vācijas un Bulgārijas gadījumā Komisija 30. maijā nolēma ierosināt atcelt to pārmērīga budžeta deficīta stāvokli. Turklāt, ņemot vērā Ungārijas veikto rīcības novērtējumu, un atbilstoši ES Kohēzijas fonda regulai Komisija pieņēma priekšlikumu Padomes lēmumam atcelt 2012. gada martā noteikto Kohēzijas fonda saistību pārtraukšanu. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām nepiemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, konkrētām valstīm sniegtajos ieteikumos

dalībvalstu iestādes mudinātas īstenot tādas fiskālos plānus, kas veicina izaugsmi un ir vērsti uz tāda budžeta stāvokļa sasniegšanu un uzturēšanu, kas nodrošina valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, ņemot vērā arī iedzīvotāju novecošanas izmaksas.

Komisijas veiktā analīze liecina, ka dalībvalstis visumā sekmīgi īsteno fiskālo konsolidāciju, samazinot valstu deficītu. Ir noteikts, ka šo deficītu rādītājs jāsamazina no 4,5% 2011. gadā līdz 3,5% 2012. gadā. Valstu parādu apjoms tomēr turpina pieaugt, 2012. gadā sasniedzot 86% no IKP; starp tā cēloņiem ir arī lēnāka izaugsme. Komisija uzskata, ka ir būtiski ievērot **pārmērīga budžeta deficīta novēršanai** noteiktos termiņus un ātri virzīties uz Padomes noteiktajiem vidēja termiņa fiskālajiem mērķiem. Šādi fiskālie pielāgojumi būtu jāveic tā, lai atbalstītu ilgtspējīgāku ekonomisko izaugsmi, kā aprakstīts turpmāk šajā dokumentā. Tas atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktam, kurā pieļauta automātisku stabilizatoru darbība tādu strukturālo pielāgojumu ietvaros, kas vērsti uz pārmērīga budžeta deficīta koriģēšanu un vidēja termiņa mērķu sasniegšanu laika gaitā. Uzsvērts arī tas, ka dalībvalstīm, kurās notiek stingra tirgus pārbaude, jāturpina vērīnīga konsolidācija, neskatoties uz makroekonomisko vidi, kas ir sliktākā stāvoklī, nekā paredzēts. Turklāt tām valstīm, kuras ir pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras piemērošanas noslēguma posmā, ieteikts pieejamo fiskālo rīcības brīvību izmantot izaugsmi veicinošiem ieguldījumiem. Atbilstoši ES tiesību aktu prasībām tiek ieviestas striktākas valstu fiskālās sistēmas. Tomēr nepieciešami īpaši centieni, lai nodrošinātu, ka līdz ar fiskālās disciplīnas īstenošanu centrālās valdības līmenī arī vietējā līmenī noritētu vienlīdz efektīvs darbs valsts finanšu kontroles jomā. Tas ir īpaši problemātiski atsevišķās federālās vai "reģionalizētās" valstīs.

Būs būtiski uzlabot valsts finanšu kvalitāti, kā prioritārus izvirzot izdevumus stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanai un nodrošinot, ka šādi izdevumi ir pēc iespējas efektīvāki. ES veiktā valsts atbalsta kontrole palīdz sekmēt kvalitatīvus izdevumus un samazina konkurences izkropļojumus. Komisija neseno sniedza **vērīnīgu valsts atbalsta modernizācijas priekšlikumu**, un dalībvalstīm būs jānodrošina labāka noteikumu ievērošana un valsts atbalsta pasākumu iekšējā koordinācija valstu līmenī.

Pensiju sistēmas tiek pielāgotas, lai spētu risināt ar iedzīvotāju novecošanu saistītos problēmjasautājumus, un vairākās valstīs tiek īstenotas vērīnīgas reformas, kuru vienojošais elements ir darba mūža pagarināšana. Šīs reformas ir būtiskas, lai ierobežotu finansiālās izmaksas un nodrošinātu atbilstīgu labklājības sistēmu ilgtermiņa finansiālo ilgtspēju. Ņemot vērā mūža ilguma palielināšanos, paralēli ir nepieciešams ilgāk, nekā paredz pašreizējās pensiju sistēmas, darbam piesaistīt un tajā noturēt vecāka gadagājuma darba ņēmējus un izvērtēt, vai pensiju apmērs ir pienācīgs un spēj novērst nabadzību vecumdienās. Mazāks progress panākts attiecībā uz veselības aprūpes sistēmām, kur nepieciešamība nodrošināt piekļuvi veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei jādīdzsvaro ar arvien pieaugošo finansiālo spiedienu, ko izraisa demogrāfiskās pārmaiņas.

Lai uzturētu fiskālo konsolidāciju, vairākas dalībvalstis **paaugstina nodokļus**. Komisija ir aicinājusi pārcelt nodokļu slogu no darbaspēka uz videi kaitīgām darbībām, patēriņu un nekustamo īpašumu, vienlaikus nodrošinot, lai šis slogs nesamērīgi negultos uz sabiedrības trūcīgākajām daļām. Vairākas dalībvalstis ir ievērojami paaugstinājušas patēriņa nodokļus un sākušas mainīt līdzšinējo praksi samazināt vides nodokļus, taču nav pierādījumu par darbaspēkam piemērojamo nodokļu vispārēju samazināšanos. Būtu jāturpina pašlaik veiktie pasākumi, lai atceltu nodokļu atbrīvojumus un subsīdijas, kā arī samazinātas nodokļu likmes, piemēram, PVN. Norit darbs, lai uzlabotu nodokļu maksāšanu, bet jāveic daudz striktāki pasākumi **ēnu ekonomikas** apkaršanai.

Atjaunot parasto aizdevumu kārtību uzņēmējdarbībai

Lai atjaunotu parasto aizdevumu kārtību uzņēmējdarbībai, konkrētām valstīm sniegtajos ieteikumos uzmanība vērsta uz banku nozares pārstrukturēšanas pabeigšanu, nepieļaujot pārmērīgu aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu.

Tiek veikts darbs, lai atbilstoši ES tiesību aktiem un ieteikumiem turpinātu **finanšu nozares pārstrukturēšanu** un stiprinātu tās uzraudzības sistēmu. Bažas joprojām rada to banku stāvoklis, kuras vissmagāk skārusi krīze un kurās joprojām vērojama neaizsargātība pret riskiem. Ar to skaidrojams dažām konkrētām valstīm sniegtajos ieteikumos ietvertais aicinājums veikt plašāku pārstrukturēšanu un piesardzības pasākumus.

Reālās ekonomikas parastā kredīta plūsmas līmeņa atjaunošana daudzām valstīm joprojām ir sarežģīts uzdevums, īpaši attiecībā uz MVU. Lai gan to daļēji var izskaidrot ar vājajām uzņēmumu bilancēm un izredzēm, nozīmīga loma bijusi arī tam, ka trūkst pienācīgu kanālu, lai piesaistītu MVU. Būtu jāveicina jauni kapitāla fondi uzņēmumiem, tostarp piekļuve uzņēmumu savstarpējiem aizdevumiem, privātā kapitāla ieguldījumiem un riska kapitālam. Dažās dalībvalstīs šajā ziņā liela nozīme var būt ES struktūrfondi, ar īpašiem instrumentiem finansējot aizdevumus un sniedzot garantijas.

Daudziem MVU kaitē valsts iestāžu maksājumu kavējumi. Šī problēma tiek risināta ar jauno direktīvu par kavētajiem maksājumiem, kura stāsies spēkā 2013. gada martā. Lai segtu maksājumu kavējumus, kas radušies pirms direktīvas stāšanās spēkā, varētu būt nepieciešami papildu pūliņi no valsts iestāžu puses.

Sekmēt izaugsmi un konkurētspēju šodienai un rītdienai

Lai sekmētu izaugsmi un konkurētspēju, konkrētām valstīm sniegtajos ieteikumos uzmanība vērsta uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, tostarp samazinot administratīvo slogu, un uz tādu infrastruktūras tīkla nozaru atvēršanu konkurencei kā enerģētika, dzelzceļi un telekomunikācijas, lai uzņēmumiem un iedzīvotājiem sniegtu labākus pakalpojumus par labākām cenām. Dažos gadījumos ieteikts nodrošināt regulatoru lielāku neatkarību. Ieteikumi ir vērsti uz pakalpojumu direktīvas īstenošanu, atceļot nepamatotus vai nesamērīgus ierobežojumus pakalpojumu sniegšanai, tostarp diskrimināciju pēc valstspiederības vai dzīvesvietas. Ieteikumos skartī arī mazumtirdzniecības nozarē pastāvošie ierobežojumi. Citi ieteikumi vērsti uz pētniecības un jauninājumu stiprināšanu, resursu efektivitātes celšanu un izglītības ciešāku sasaisti ar darba tirgus vajadzībām.

Vairākās dalībvalstīs nepastāv pietiekama piekļuve dažādiem **pakalpojumiem**. Būtu lietderīgi vērienīgāk īstenot pakalpojumu direktīvu, kā arī veikt pasākumus konkurences un konkurētspējas uzlabošanai mazumtirdzniecības sektorā, šķēršļu mazināšanai uzņēmumu darbības uzsākšanai un pārtraukšanai, kā arī nepamatotu ierobežojumu atcelšanai uzņēmējdarbībai un profesionāliem pakalpojumiem, juristiem, grāmatvežiem, tehniskajiem konsultantiem, veselības aprūpes un sociālajiem darbiniekiem. Arī **publiskā iepirkuma tirgus** atvēršana, aktīvi meklējot pārrobežu piedāvājumus, stimulētu jaunu iespēju veidošanos, jaunus procesus un jauninājumus.

Būtiski jāuzlabo galveno **infrastruktūras tīkla nozaru** – transporta, enerģētikas un platjoslas sakaru – darbība. Vairākās valstīs ir nepieciešami ieguldījumi infrastruktūrās, lai uzlabotu to savstarpējo savienojamību, paplašinātu piedāvājumu un pieļautu cenu konkurenci. Ņemot vērā ierobežoto fiskālo rīcības brīvību, būtu jāizmanto radoši finansējuma veidi, kombinējot privātos un valsts finansējuma avotus kā, piemēram, ES projektu obligācijas. Daudzos tirgos konkurence joprojām ir zema, un nav pilnīgi ieviests ES tiesiskais regulējums: puse dalībvalstu vēl nav transponējušas iekšējā enerģijas tirgus direktīvas vai tās transponējušas nepareizi. Dažās dalībvalstīs nepieciešama lielāka konkurence starp enerģijas piegādātājiem, jāatceļ regulētās cenas un jānodrošina regulatora lielāka neatkarība. Transporta jomā nepieciešams turpināt centienus, lai samazinātu reglamentējuma slogu un šķēršļus ienākšanai tirgū dzelzceļa nozarē lielās vai tranzīta dalībvalstīs. Platjoslas pakalpojumu vidējais izplatības rādītājs ir zems, un pastāv plašas iespējas šos pakalpojumus uzlabot un nodrošināt e-komercijas izmantošanu.

Ņemot vērā pieaugošo resursu trūkumu un cenu svārstīgumu, kā arī noritošās klimata pārmaiņas, ir būtiski uzlabot resursu efektivitāti un pakāpeniski ieviest ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Efektīvāks resursu izmantojums un labāka dabas resursu pārvaldība pavērs ievērojamas ekonomikas iespējas turpmākai izaugsmei un nodarbinātībai, tādējādi ceļot produktivitāti, samazinot cenas un ieviešot vairāk jauninājumu.

Eiropas konkurētspējas saglabāšanai ir būtisks augsts **pētniecības un attīstības un jauninājumu** līmenis. Lai arī dažas dalībvalstis daudzās jomās pašlaik ir starp pasaulē vadošajām valstīm, kopumā Eiropa laika gaitā zaudē savas pozīcijas. Tā vietā, lai valsts izdevumus pētniecībai nodalītu vai palielinātu, daudzās dalībvalstīs tos ir skārusi fiskālā konsolidācija. Acīmredzami ir papildus nepieciešami privātie ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, kurus pēc vajadzības vajadzētu veicināt ar valsts stimuliem. Pētniecības rezultātus būtu jāpietuvina tirgum, izmantojot pirmskomercializācijas publisko iepirkumu. Kopumā, pastāv skaidra nepieciešamība veidot vairāk partnerības starp izglītības un mūžizglītības iestādēm, pētniecības organizācijām un uzņēmumiem, pilnībā izmantojot pieejamos ES instrumentus.

Risināt problēmas, kas saistītas ar nodarbinātību un krīzes sociālajām sekām

Vairāki ieteikumi ir vērsti uz apstākļu radīšanu lielākai nodarbinātībai, dalības paplašināšanai un iedzīvotāju noturēšanai darba tirgū. Īpaša uzmanība ir pievērsta jauniešu bezdarba novēršanai, mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas mazināšanai un apmācības uzlabošanai, tostarp arodapmācības jomā un veidojot mācekļu programmas. Vairāki ieteikumi attiecas uz nabadzības novēršanu un palīdzību mazaizsargāto iedzīvotāju grupām. Citi ieteikumi ir vērsti uz atbalsta palielināšanu un individuālāku pieeju darba meklētājiem un uz sieviešu pilna laika dalības sekmēšanu. Dalībvalstīm ir ieteikts arī nodrošināt, lai algu noteikšanas mehānismos tiktu pienācīgi atspoguļota produktivitātes attīstība, un stimulēt darbavietu radīšanu.

Krīze ir izraisījusi ievērojamu **bezdarba** pieaugumu un ir vērā ņemami pasliktinājusi daudzu cilvēku izredzes atrast darbu, kuri tādēļ varētu aiziet no darba tirgus. Ņemot vērā laika nobīdi starp ekonomikas atveseļošanas un darba tirgus uzlabošanas, vēl kādu laiku varētu saglabāties augsts bezdarbs. Tiek īstenotas aktīvas darba tirgus politikas, piemēram, bezdarbnieku apmācība un valsts nodarbinātības dienestu profesionālās orientācijas norādījumi, taču bieži tās netiek precīzi orientētas un to efektivitāte ir zema.

Arvien jūtāmākas ir krīzes sociālās sekas. Pieaug **nabadzība** un nabadzības risks, un valsts izdevumu ierobežojumi pieprasa smagus kompromisus attiecībā uz sociālo pakalpojumu un pabalstu sniegšanu.

Dramatiski pieaudzis **jauniešu bezdarbs**, un jauniešu izredzes atrast darbu ir divas reizes mazākas nekā pieaugušajiem. Visā ES jauniešu bezdarba rādītājs ir 22%, bet dažās dalībvalstīs tas sasniedz 50%. Cerību dažos gadījumos vieš panākumi attiecībā uz jauniešu garantijām, kuras varētu plašāk īstenot visā ES, tostarp ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.

Nav panākts pietiekams progress, paplašinot izmaksu ziņā pieejamus bērnu aprūpes un apgādājamo aprūpes pakalpojumus, samazinot darba samaksas atšķirības un uzlabojot otrajiem pelnītājiem piemērojamo fiskālo režīmu, lai vērā ņemami palielinātu **sieviešu dalību** darba tirgū. Joprojām netiek likts pietiekams uzsvars uz aktīvu vecumdienu stratēģijām, tostarp modernizējot darba laika režīmus un nodrošinot plašāku piekļuvi mūžizglītībai, kas ir būtiski, lai palielinātu dalību darba tirgū, jo īpaši attiecībā uz vecāka gadagājuma darba ņēmējiem.

Dažas dalībvalstis ir veikušas vērienīgas **algu noteikšanas un indeksācijas sistēmu** reformas, lai nodrošinātu, ka algu izmaiņas labāk atspoguļo produktivitātes attīstību laika gaitā. Citās valstīs panākts neliels progress, konstatējot, ka atsevišķu algu indeksācijas sistēmu darbība varētu apdraudēt konkurētspēju. Šīm valstīm ir apspriedēs ar sociālajiem partneriem jārod veids, kā nākotnē šo trūkumu novērst. Valstīs ar tekošā konta pārpalikumu ir vērojama līdzsvarošanās par labu iekšzemes pieprasījumam, tostarp pateicoties algu palielinājumam, un tam būtu jāturpinās. Būtu jārod līdzsvars starp centieniem nodrošināt, lai algu apmērs nebūtu pārāk liels, tādējādi atturot pieņemt darbā īpaši jauniešus un zemas kvalifikācijas darbiniekus, taču lai tas nebūtu tik zems, ka radītu nodarbināto nabadzības "slazdus".

Dažas dalībvalstis ir sākušas vērienīgas **darba tiesiskā regulējuma** reformas, lai paredzētu elastīgākus līgumu veidus un darba laika režīmus, bet citās dalībvalstīs reformu procesi ir lēni salīdzinājumā ar situācijas steidzamību un ar pastāvošo darba tirgus segmentācijas risku, lielai iedzīvotāju daļai joprojām esot nestabila darba apstākļos vai ārpus darba tirgus. Vairākās valstīs, pateicoties saīsinātā darba laika režīmam un citiem iekšējiem elastības pasākumiem, krīzes degpunktā izdevās saglabāt nodarbinātību, jo īpaši ražošanas nozarē. Lai atbalstītu darbavietu radīšanu, Komisija sniedza priekšlikumus, mudinot dalībvalstis stiprināt to nodarbinātības politiku⁹, lai izmantotu darba iespējas ekoloģiskas ekonomikas jomā, veselības aprūpes nozarē un IKT jomā, kurās pēc Komisijas aprēķiniem varētu radīt vairāk nekā 20 miljonus darbavietu. Turklāt ar *EURES* vakanču sistēmu var palīdzēt uzlabot mobilitāti starp dalībvalstīm, pāri robežām atrodot kandidātus ar vakancēm atbilstošām prasmēm.

Jāpastiprina pašlaik noritošie pasākumi, lai mazinātu **mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas** augstos rādītājus, tostarp preventīvie pasākumi, kā arī izglītības un arodapmācības sistēmu reformas, arī paplašinot mācekļu izmantošanu. Šie centieni ir būtiski jauno paaudžu nodarbināmībai, kā arī ekonomikas konkurētspējai kopumā, jo ES atpaliek no tās galvenajiem tirdzniecības partneriem. Turklāt demogrāfiskās izmaiņas rada jaunus prasmju nepiemērotības un trūkuma riskus, tādējādi liekot strādāt ilgāk un

---

⁹ COM (2012) 173

produktīvāk. Vairākām valstīm ir jāpieliek īpašas pūles, lai samazinātu mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas augstos rādītājus, uzlabotu jauniešu iespējas darba tirgū un samazinātu jauniešu bezdarbu. Visaptveroši jāuzlabo izglītības rādītāji, tostarp arodapmācības un augstākās izglītības jomā. Vairākās dalībvalstīs ir iespēja attīstīt mācekļu programmas. Kopumā, jāpaveic daudz vairāk, lai izglītību un apmācību sasaistītu ar darba tirgus nākotnes vajadzībām un sekmētu pāreju no skolas uz darbu.

Modernizēt valsts pārvaldi

Konkrētām valstīm sniegtie ieteikumi par valsts pārvaldi attiecas uz uzņēmējdarbību sekmējošiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, tiesu sistēmas kavējumu novēršanu un e-pārvaldes izmantošanu, lai veicinātu kontaktus ar iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Vairāki ieteikumi uzsver nepieciešamību stiprināt administratīvo spēju ES finansējuma apgūšanai.

Pašlaik **valsts pārvalde** visā ES ir sarežģītā situācijā: tiek samazināts tās budžets un darbinieku skaits, un tai ir jāpielāgojas augošajām sabiedrības un uzņēmēju prasībām. Turpinoties politiskai un ekonomikas integrācijai, tai ir jāīsteno arvien sarežģītāks un prasīgāks ES tiesiskais regulējums. Vāja pārvalde vairākās dalībvalstīs rada dažādas problēmas, sākot no apgrūtinājumiem uzņēmējdarbības veikšanai līdz ES finansējuma neefektīvai apgūšanai un nepilnīgai ES tiesību aktu transponēšanai. Lai nodrošinātu augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus, nepieciešami tehnoloģiju un organizatoriski jauninājumi kā, piemēram, apņēmīga pāreja uz e-pārvaldi. Vairāku valstu pārvaldes sistēmas varētu gūt labumu no paraugprakses aktīvākas apmaiņas. Vairākās valstīs nepieciešams uzlabot **civilās tiesvedības sistēmas** efektivitāti, it īpaši samazinot neizskatīto lietu skaitu, paātrinot tiesvedību un ieviešot alternatīvus strīdu izšķiršanas veidus.

Ņemot vērā valsts finanšu ierobežojumus, vairākās valstīs **ES finansējums** ir būtisks instruments ekonomikas stimulēšanai un izaugsmi sekmējošu vietējo projektu finansēšanai. Nepieciešams stiprināt valsts iestāžu pārvaldību, vairāk profesionalizējot civildienestu, uzlabojot personāla vadību, paaugstinot analītiskās spējas un nodrošinot kvalificēto darbinieku nepārtrauktību un noturību. ES līmenī ir vienkāršoti noteikumi, un Komisija dalībvalstīm palīdz pārplānot finansējumu, lai to labāk pielāgotu izaugsmes vajadzībām.

Vairākām dalībvalstīm jāizvērs savi centieni krāpšanas un nodokļu nemaksāšanas apkarošanai. Visās dalībvalstīs pastāv "ēnu ekonomika", kura dažviet ir ļoti attīstīta. Krāpšanas un nodokļu nemaksāšanas izraisītās problēmas jārisina dažādos līmeņos: dalībvalstīm jācenšas uzlabot nodokļu iekasēšanas efektivitāti; dalībvalstīm jāīsteno ciešāka un efektīvāka sadarbība; jāīsteno skaidra un saskaņota ES politika pret trešām valstīm, lai nodrošinātu, ka iespējams veikt pienācīgus pasākumus pret krāpšanu un nodokļu nemaksāšanu, ko pieļauj atsevišķas jurisdikcijas ārpus ES, kurās netiek piemēroti līdzvērtīgi standarti; nepieciešama koordinēta un efektīva politika attiecībā ar trešām valstīm.

4. SECINĀJUMI

Krīzes rezultātā visā ES atklājās dziļi iesakņojusies nelīdzsvarotība un nespēja veikt nepieciešamās reformas. Pagāja laiks, līdz šīs problēmas lika par sevi manīt, un tāpat būs

nepieciešams laiks, lai ES ekonomiku atkal balstītu uz stabiliem pamatiem. 2012. gada Eiropas pusgada kontekstā veiktā analīze liecina, ka ES jaunā ekonomikas pārvaldība sāk darboties, palīdzot dalībvalstīm koncentrēties uz būtiskām reformām, kuras sekmēs ilgtspējīgu izaugsmi un radīs darbavietas. Acīmredzams arī, ka, pieņemot lēmumus par fiskālo konsolidāciju, dalībvalstis ne vienmēr izvēlas pieeju, kas veicina izaugsmi.

Kopumā nākamajos divpadsmit mēnešos ir nepieciešams piešķirt lielāku nozīmi un steidzamību izaugsmes pasākumiem, tikmēr turpinot fiskālo konsolidāciju un finanšu nozares stabilizēšanu. Lai no politikas pasākumiem un reformām iegūtu pēc iespējas vairāk, tas jā dara, koordinējot centienus valstu un ES līmenī.

Priekšlikumos, kas ietverti šajā paziņojumā un sīkāk izstrādātajos katrā valstij sniegtajos ieteikumos, Komisija ierosina konkrētus pasākumus, kuri var palīdzēt ES atjaunot izaugsmi un radīt darbavietas, kas, savukārt, palīdzēs paaugstināt dzīves līmeni, samazināt nabadzību un nodrošināt ilgtspējīgāku izaugsmi nākotnē. Šie ieteikumi jā īsteno kā prioritāte. Komisija izmantos visus jaunās pārvaldības sistēmas instrumentus, lai nākamajā gadā uzraudzītu un novērtētu paveikto.

Komisija turklāt turpinās cieši koncentrēties uz 2001. gada oktobrī pieņemtā rīcības plāna īstenošanu, lai nodrošinātu līdzsvarotu pieeju, palīdzot ES izkļūt no krīzes.

Komisija aktīvi sadarbosies ar dalībvalstīm un Eiropas iestādēm, lai īstenotu izaugsmes iniciatīvu un izstrādātu pamatelementus un termiņus ekonomikas un monetārās savienības izveidei.

1. pielikums: Eiropas pusgads

2. pielikums: Padziļināto pārskatu un pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru rezultāti

1. PIELIKUMS: EIROPAS POLITIKAS KOORDINĀCIJAS PUSGADS

2010. gada martā Komisija ierosināja un Eiropadome apstiprināja **stratēģiju "Eiropa 2020"**. Tā ir ES izaugsmes stratēģija gaidāmajai desmitgadei. Tajā ir izvirzīti pieci pamatmērķi attiecībā uz nodarbinātību, pētniecību un attīstību, klimatu un enerģētiku un cīņu pret nabadzību. 2011. gada martā divdesmit trīs dalībvalstis vienojās par "Euro plus" paketi, lai ciešāk koordinētu reformas jomās, kuras pilnībā nenosedz ES līmenī (skatīt ierāmējumu).

Komisija ierosināja un ES likumdevēji vienojās arī par sešu tiesību aktu paketi attiecībā uz ekonomikas pārvaldību, kas stājās spēkā 2011. gada 13. decembrī. Šajos jaunajos tiesību aktos ES ir paredzēti jauni un efektīvi instrumenti, lai padziļinātu dalībvalstu ekonomikas un fiskālās politikas uzraudzību un nodrošinātu noteikumu izpildi. Pateicoties tam, tika grozīts **Stabilitātes un izaugsmes pakts**, tādējādi stiprinot valsts finanšu kolektīvo uzraudzību. Daudz lielāks uzsvars tiek likts uz Līgumā ietverto parādu apjoma kritēriju, un gan preventīviem, gan koriģējošiem nolūkiem ir ieviesti jauni izpildes mehānismi (tostarp sankcijas).

Atzīstot, ka ir nepieciešams iedarbīgi novērst nefiskāla rakstura makroekonomisku nelīdzsvarotību, uzraudzības regulējumu papildināja ar jaunu **makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūru**. Tās mērķis ir novērst nelīdzsvarotības izveidošanos, kas varētu apdraudēt ekonomikas stabilitāti. Gadījumos, kad šāda nelīdzsvarotība turpina pastāvēt, procedūrā ir paredzēti koriģējoši pasākumi. Gadījumos, kad atkārtoti netiek izpildītas darbības, par kurām panākta vienošanās, jaunajā procedūrā ir paredzētas sankcijas. Izmantojot šo jauno procedūru, 2012. gada februārī tika sniegta Komisijas pirmais brīdinājuma mehānisma ziņojums. Atbilstoši šajā ziņojumā konstatētajam tika izstrādāti padziļinātie pārskati par divpadsmit valstīm (Beļģija, Bulgārija, Dānija, Spānija, Francija, Itālija, Kipra, Ungārija, Slovēnija, Somija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste)¹⁰.

Lai kopīgi sasniegtu minētos mērķus un apkopotu visas minētās saistības, nodrošinot labāku *ex ante* koordināciju un lēmumu izpildi, dalībvalstis vienojās un 2011. gadā pirmo reizi īstenoja jaunu pieeju valstu politikas koordinēšanai – **Eiropas politikas koordinācijas pusgadu**.

Cikla sākumā Eiropas Komisija publicē Gada izaugsmes pētījumu (GIP), kurā izvērtē ekonomikas problēmjautājumus un izvirza mērķus visai ES kopumā. Gada izaugsmes pētījumu iesniedz Eiropas Parlamentam, un uz tā pamata norit valstu vai to valdību vadītāju apspriedes Eiropas augstākā līmeņa sanāksmē, kas notiek pavasarī. Ņemot vērā to vadlīnijas, dalībvalstis aprīlī Komisijas izvērtēšanai iesniedz stabilitātes vai konverģences programmas (izklāstot situāciju attiecībā uz valsts finansēm) un valstu reformu programmas (izklāstot pasākumus izaugsmes un nodarbinātības sekmēšanai). Komisijas vērtējumu atspoguļo priekšlikumos ikgadējiem konkrētām valstīm sniedzamiem ieteikumiem, kurus apspriež dažādos Padomes sastāvos un līdz vasaras sākumam apstiprina Eiropadomē, pirms tos galīgi pieņem Padome. Gada otrajā pusē dalībvalstis pabeidz valstu budžeta un reformu stratēģiju izstrādi, un Komisija un attiecīgās ES struktūras apspriež un uzrauga valstu sniegumu un panākto progresu. Šī dokumentu pakete paver ceļu otrā Eiropas politikas koordinācijas pusgada noslēgšanai Eiropadomes 2012. gada jūnija sanāksmē. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu procesa

¹⁰ Šajā procesā neietvēra programmā iekļautās valstis - Grieķiju, Īriju, Portugāli un Rumāniju.

efektivitāti un sniegto vadlīniju ietekmi stiprina no 2011. gada ieteikumu īstenošanas gūtā pieredze, 12 dalībvalstīm veiktajos padziļinātajos pārskatos konstatētais un lielāks automatiskums, kam būtu jāveidojas rīcības ieteikumu priekšlikumu pieņemšanā.

Pakts "Euro plus"

Dalībvalstis, kuras ir pievienojušās paktam "Euro plus", proti, visas eurozonas dalībvalstis, kā arī Bulgārija, Dānija, Latvija, Lietuva, Polija un Rumānija, ir apņēmušās veikt vērienīgas reformas pakta aptvertajās četrās jomās: konkurētspējas veicināšana, nodarbinātības veicināšana, publisko finanšu ilgtspējas uzlabošana un finanšu stabilitātes stiprināšana. Tās ir apņēmušās arī veikt strukturētas apspriedes par nodokļu politiku. Šo paktā iesaistīto dalībvalstu saistības ir atspoguļotas to stabilitātes vai konverģences programmās un valstu reformu programmās.

2011. gadā tika paziņots pirmais valstu saistību kopums, un Komisija par tām ziņoja, sniedzot pagājušā gada ieteikumus. Vērtējot 2012. gada valstu programmas, redzams, ka agrāko saistību izpildes apjoms vērā ņemami atšķiras atkarībā no dalībvalsts un politikas jomas. Daudzos gadījumos valdības ir spērušas pirmos soļus, ierosinot tiesību aktus, kuri vēl nav pieņemti un kuru ietekme vel ir neskaidra. Dalībvalstis ir nopietni attiekušās pret savām saistībām attiecībā uz valsts finanšu ilgtspējību un ir izstrādājušas tiesību aktu priekšlikumus par pensiju sistēmām un valsts fiskālo regulējumu. Tomēr vairākos gadījumos jauno tiesību aktu pieņemšana kavējas, līdz ar to novilcinot to īstenošanu. Panākts progress arī attiecībā uz saistībām nodarbinātības veicināšanai, it īpaši veicot reformas, lai palielinātu dalību darba tirgū un veicinātu konkurētspēju, pamatā koncentrējoties uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu.

Komisija savu vērtējumu sniedz dienestu darba dokumentos, kas ir pievienoti šai dokumentu paketei, un Eiropas pusgada kontekstā turpinās uzraudzīt saistību izpildi.

1. TABULA: KATRAI VALSTIJ 2012.-2013. GADAM SNIEGTO IETEIKUMU PĀRSKATS

	Valsts finanses				Finanšu nozare			Izaugsmi veicinošas strukturālās reformas					Darba tirgus				
	Stabila valsts finanšu sistēma	Pensiju un veselības aprūpes sistēma	Fiskālā sistēma	Nodokļi	Bankas	Mājokļu tirgus	Piekluve finansējuma m	Infrastrukturā s tīkla nozares	Konkurence pakalpojumu nozarē	Sabiedriskie pakalpojumi un regulējums	Pētniecība un attīstība un jauninājumi	Resursu efektivitāte	Dalība darba tirgū	Aktīva darba tirgus politika	Algu noteikšanas mehānismi	Darba tirgus elastdrošība	Izglītība
AT																	
BE																	
BG																	
CY																	
CZ																	
DE																	
DK																	
EE																	
ES																	
FI																	
FR																	
HU																	
IT																	
LT																	
LU																	
LV																	
MT																	
NL																	
PL																	
SE																	
SI																	
SK																	
UK																	

* Attiecībā uz Īriju, Grieķiju, Portugāli un Rumāniju vienīgais ieteikums ir īstenot pastāvošās saistības ES/SVF finansiālās palīdzības programmu ietvaros.

2. TABULA: STRATĒGIJAS "EIROPA 2020" MĒRĶU PĀRSKATS¹¹

Simbols "*" ir pievienots, kad valsts mērķi izsaka ar indikatoru, kas atšķiras no ES pamatmērķa indikatora.

Dalībvalstu mērķi	Nodarbinātības rādītājs (%)	Pētniecība un attīstība kā IKP daļa (%)	Emisiju samazināšanas mērķis (salīdzinājumā ar 2005. gadu) ¹²	Atjaunojamā enerģija	Energoefektivitāte – enerģijas patēriņa samazinājums (Mtoe) ¹³	Mācību priekšlaicīga pārtraukšana (%)	Augstākā izglītība (%)	Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaita samazinājums (personu skaits)
ES pamatmērķis	75%	3%	-20% (salīdzinājumā ar 1990. gada apmēriem)	20%	energoefektivitātes pieaugums par 20%, kas atbilst 368 Mtoe	10%	40%	20 000 000
ES prognoze	73,70-74%	2,65-2,72%	-20% (salīdzinājumā ar 1990. gada apmēriem)	20%	206,5	10,3-10,5%	37,6-38,0%¹⁴	
AT	77-78%	3,76%	-16%	34%	7,16	9,5%	38% (ietverot <i>ISCED</i> 4a kategoriju, kuras rādītājs 2010. gadā bija aptuveni 12%)	235 000
BE	73,2%	3,0%	-15%	13%	9,80	9,5%	47%	380 000
BG	76%	1,5%	20%	16%	3,20	11%	36%	260 000*
CY	75-77%	0,5%	-5%	13%	0,46	10%	46%	27 000
CZ	75%	1% (tikai valsts sektorā)	9%	13%	dati nav pieejami	5,5%	32%	nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaitu uztur 2008. gada apmēros (15,3% no visiem iedzīvotājiem),

¹¹ Valstu mērķi, kā 2012. gada aprīlī noteikts valstu reformu programmās.

¹² Valstu emisiju samazināšanas mērķi, kas noteikti Lēmumā Nr. 406/2009/EK (jeb "Lēmums par kopīgiem centieniem"), attiecas uz emisijām, kas neietilpst emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā. Emisijas, kas ietilpst emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā, samazinās par 21% salīdzinājumā ar 2005. gada apmēriem. Attiecīgi, kopējais emisiju samazinājums salīdzinājumā ar 1990. gada apmēriem būs 20%.

¹³ Jānorāda, ka valstu prognozes atšķiras arī pēc atskaites gada(-iem), attiecībā uz kuru(-iem) aprēķina ietaupījumus.

¹⁴ Aprēķinos nav ietverta *ISCED* 4 kategorija (Vācija, Austrija) un Apvienotā Karaliste; rādītājs, ietverot *ISCED* 4 kategoriju, ir: 40,0-40,4%.

								tiecoties tos samazināt par 30 000
DE	77%	3%	-14%	18%	38,30	<10%	42% (ietverot <i>ISCED</i> 4 kategoriju, kuras rādītājs 2010. gadā bija 11,4%)	320 000 (ilgtermiņa bezdarbnieki)*
DK	80%	3%	-20%	30%	0,83	<10%	vismaz 40%	22 000 (personas, kas dzīvo mājsaimniecībās ar ļoti zemu darba intensitāti)*
EE	76%	3%	11%	25%	0,71	9,5%	40%	61 860 ārpus nabadzības riska*
EL	70%	mērķis nav pieejams	-4%	18%	2,70	mazāk nekā 10%	32%	450 000
ES	74%	3%	-10%	20%	25,20	15%	44%	1 400 000 - 1 500 000
FI	78%	4%	-16%	38%	4,21	8%	42% (šaura definīcija)	150 000
FR	75%	3%	-14%	23%	34,00	9,5%	50%	nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju laikā piesaistītā rādītāja samazinājums par trešdaļu laika posmam no 2007. gada līdz 2012. gadam jeb par 1 600 000 iedzīvotājiem
HU	75%	1,8%	10%	14,65%	2,96	10%	30,3%	450 000
IE	69-71%	aptuveni 2% -2,5% no IKP)	-20%	16%	2,75	8%	60%	200 000*
IT	67-69%	1,53%	-13%	17%	27,90	15-16%	26-27%	2 200 000
LT	72,8%	1,9%	15%	23%	1,14	<9%	40%	170 000
LU	73%	2,3-2,6%	-20%	11%	0,19	<10%	66%	6 000
LV	73%	1,5%	17%	40%	0,67	13,4%	34-36%	121 000*
MT	62,9%	0,67%	5%	10%	0,24	29%	33%	6 560
NL	80 %	2,5 %	-16%	14%	dati nav pieejami	<8 %	>40% 45% prognoze 2020. gadam	93 000*
PL	71%	1,7%	14%	15,48%	13,6	4,5%	45%	1 500 000
PT	75%	3%	1%	31%	6,00	10%	40%	200 000
RO	70%	2%	19%	24%	10,00	11,3%	26,7%	580 000
SE	krietni virs 80%	aptuveni 4%	-17%	49%	12,80	<10%	40-45%	darbaspēkam nepiederošo sieviešu un vīriešu (izņemot pilna laika studentus), ilgtermiņa

								bezdarbnieku vai ilgtermiņa slimības atvaļinājumā esošo personu procentuāls samazinājums krietni zem 14%*
SI	75%	3%	4%	25%	dati nav pieejami	5%	40%	40 000
SK	72%	1%	13%	14%	1,65	6%	40%	170 000
UK	valsts reformu programmā nav mērķa	valsts reformu programmā nav mērķa	-16%	15%	dati nav pieejami	valsts reformu programmā nav mērķa	valsts reformu programmā nav mērķa	pastāvošie skaitliskie rādītāji, kas noteikti 2010. gada Bērnu nabadzības novēršanas aktā

2. PIELIKUMS: PADZIĻINĀTO PĀRSKATU REZULTĀTI

Eiropas Komisija 2012. gada 14. februārī sniedza savu pirmo brīdinājuma mehānisma ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību. Brīdinājuma mehānisma ziņojumā tika vērtēts visu dalībvalstu stāvoklis, izņemot četras programmā iekļautās valstis (Grieķija, Īrija, Portugāle un Rumānija). Pamatojoties uz agrās brīdināšanas rezultātu apkopojuma ekonomisku analīzi, Komisija secināja, ka ir pamats veikt makroekonomisko norišu tālāku padziļinātu analīzi attiecībā uz divpadsmit dalībvalstīm: **Beļģiju, Bulgāriju, Dāniju, Spāniju, Franciju, Itāliju, Kipru, Ungāriju¹⁵, Slovēniju, Somiju, Zviedriju un Apvienoto Karalisti.**

Attiecībā uz katru no šīm valstīm Komisijas dienesti veica valsts individuālu padziļinātu analīzi. Tā ir publicēta dienestu darba dokumentos, kas ir ietverti šajā dokumentu paketē. Sagatavojot šo analīzi, notika īpašas izpētes vizītes, kā noteikts tiesību aktos¹⁶. Šis paziņojums atbilst Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. panta 3. punktā noteiktajām prasībām, ka Komisijai jāinformē Eiropas Parlaments un Padome par padziļinātā pārskata rezultātiem un tie jādara zināmi atklātībai.

Pamatojoties uz padziļinātajiem pārskatiem, kas veikti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu, Komisija secina, ka šīs nelīdzsvarotības ir jānovērš, dažas no tām steidzamā kārtā:

- **Beļģijā** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši papildu uzmanība jāpievērš makroekonomikas norisēm preču ārējās konkurētspējas un parādu jomās, it īpaši lielajam valsts parādam.
- **Bulgārijā** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš ārējā parāda apmēram, kā arī noteiktām makroekonomikas norisēm, kas saistītas ar uzņēmējdarbības nozares parādsaistību samazināšanu un darba tirgus pielāgošanas procesu.
- **Dānijā** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš noteiktām makroekonomikas norisēm, konkrēti tām, kas veido valsts ārējo konkurētspēju, un potenciālajiem riskiem, kas saistīti ar mājtsaimniecību parādiem.
- **Spānijā** *pastāv ļoti nopietna nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējumu ekonomikas un ekonomikas un monetārās savienības darbībai, jo īpaši jāveic rūpīga uzraudzība un steidzami jāpievērš politiska uzmanība makroekonomikas norisēm, konkrēti tām, kas saistītas ar privātā sektora ievērojamajiem parāda apmēriem, lielo negatīvo valsts ārējā parāda bilanci un finanšu sektoru, ko ietekmēja norises mājokļu tirgū.

¹⁵ Ungārijas valdība piesardzības finansiālo palīdzību ES un SVF oficiāli pieprasīja 2011. gada novembrī.

¹⁶ Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. panta 1. punktu un 13. pantu padziļinātus pārskatus veic saistībā ar uzraudzības misijām. Misijas notika dienestu līmenī laikā no marta līdz aprīlim.

- **Francijā** *pastāv nopietna nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš noteiktām makroekonomikas norisēm attiecībā uz eksporta rādītājiem un konkurētspēju.
- **Itālijā** *pastāv nopietna nelīdzsvarotība*. Jo īpaši uzmanība jāpievērš lielajam valsts parādam un makroekonomikas norisēm attiecībā uz eksporta rādītājiem, jo kopš euro ieviešanas Itālija zaudē ārējo konkurētspēju. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, ņemot vērā valsts parāda lielo apmēru, galvenajai prioritātei būtu jābūt izaugsmes potenciāla vairošanai.
- **Kiprā** *pastāv ļoti nopietna nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējumu ekonomikas un ekonomikas un monetārās savienības darbībai, jo īpaši jāveic rūpīga uzraudzība un steidzami jāpievērš ekonomikas politikas uzmanība makroekonomikas norisēm, kas vērojamas tekošajā kontā, valsts finansēs un finanšu sektorā.
- **Ungārijā** *pastāv nopietna nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu nopietno kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši liela uzmanība jāpievērš noteiktām makroekonomikas norisēm, piemēram, starptautisko investīciju neto bilances ļoti lielajiem negatīvajiem rādītājiem un valsts parādam. Ņemot vērā faktiskās rīcības vērtējumu, un atbilstoši ES Kohēzijas fonda regulai Komisija pieņēma priekšlikumu Padomes lēmumam atcelt 2012. gada martā noteikto Kohēzijas fonda saistību pārtraukšanu.
- **Slovēnijā** *pastāv nopietna nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu nopietno kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši jāveic rūpīga uzraudzība pār makroekonomikas norisēm, kas saistītas ar uzņēmējdarbības nozares parādsaistību samazināšanu un banku stabilitāti, kā arī negatīvajām, taču ne tik būtiskajām ārējās konkurētspējas izmaiņām.
- **Somijā** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš makroekonomikas norisēm attiecībā uz konkurētspēju.
- **Zviedrijā** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš noteiktām makroekonomikas norisēm attiecībā uz privātā sektora parādu un mājokļu tirgu.
- **Apvienotajā Karalistē** *pastāv nelīdzsvarotība*. Lai samazinātu kaitējuma risku ekonomikas darbībai, jo īpaši uzmanība jāpievērš makroekonomikas norisēm, kas saistītas ar mājokļu parādu un mājokļu tirgu, kā arī negatīvajām ārējās konkurētspējas izmaiņām.

Tālākie pasākumi attiecībā uz minētajām nelīdzsvarotībām tiks veikti makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras preventīvo funkciju ietvaros, un šīs nelīdzsvarotības ir atspoguļotas Eiropas pusgada kontekstā konkrētām valstīm sniegtajos ieteikumos.